

En kundskabsressource for

nordisk kultur- politik

**Forundersøgelse om behov,
muligheder og barrierer for en bedre
samordning af nordisk kulturstatistik**

Udarbejdet af Christian S. Nissen for NORDICOM på opdrag af
Nordisk Ministerråd, august 2014

Forord

I en stadig mere globaliseret verden er kulturen det, der binder de nordiske lande sammen og giver dem en fælles identitet. Trods de mange forskelle landene imellem oplever vi os i forhold til omverdenen som nordboer. Samtidig er der i andre lande en stigende interesse for Norden – og her ikke mindst den nordiske kultur. Helt i tråd hermed er det nordiske kultursamarbejde et af de højest prioriterede områder i Nordisk Ministerråd.

Der er således mange grunde til, at der er et stadigt større behov for viden om kulturens rolle og betydning i de nordiske samfund. Dertil kommer, at der i de senere år er kommet en øget interesse for at kunne vurdere effekten af kulturpolitiske tiltag både på nationalt plan og i det nordiske samarbejde.

I Nordisk ministerråds strategi for det nordiske samarbejde 2013-2020 er der peget på behovet for mere forskning og et bredere kundskabsgrundlag for kulturpolitikens udformning og iværksættelse. Et vigtigt element i udviklingen af et bedre kulturpolitisk kundskabsgrundlag er eksistensen af en dækkende og retvisende kulturstatistik.

Selvom kulturområdet i hvert af de nordiske lande er bedre belyst med statistik end tilfældet er i mange andre lande, har det i mange år været erkendt, at det på flere områder ikke uden videre kan lade sig gøre at sammenligne på tværs af de nordiske landegrænser, fordi statistikken ikke i tilstrækkelig grad er samordnet med hensyn til f.eks. kategorisering, indsamlingsmetoder osv. Denne mangel udgør en alvorlig barriere både for nordisk kulturpolitisk forskning og udredningsarbejde og for arbejdet med at udvikle metoder til effektivvurderinger.

På den baggrund besluttede Nordisk Ministerråds embedsmandskomite på kulturområdet (EK-K) i foråret 2013 at iværksætte en forundersøgelse af behovet og muligheder for at udvikle en bedre samordning af den nordiske kulturstatistik. EK-K besluttede endvidere, at forundersøgelsen skal danne grundlag for et påtænkt nordisk seminar, eller høring, som vil blive afholdt i regi af Nordisk Kulturforum i sammenhæng med Nordisk Ministerråds session i Stockholm i efteråret 2014. Forundersøgelsen blev af EK-K givet i opdrag til NORDICOM, som udpegede undertegnede til at gennemføre den.

Det bør allerede her i forordet understreges, at nærværende korte rapport langt fra afdækker alle aspekter i den komplekse opgave, det vil være at udvikle en bedre samordning af nordisk kulturstatistik. Der gives heller ikke konkrete, operationelle bud på, hvordan den nordiske kulturstatistik i praksis kan gøres mere sammenlignelig. Målet har været at udarbejde et oplæg til en foreløbig vurdering af sagen og diskussion på det omtalte seminar i Stockholm.

Under arbejdet med forundersøgelsens vurdering af behov, muligheder og barrierer for en bedre samordning af den nordiske kulturstatistik er der taget kontakt til kulturdepartementale embedsmænd, kulturpolitik forskere og statistikere i de nordiske lande, som igennem forundersøgelsens faser har bidraget med deres vurderinger og forslag. Disse mange eksperter skyldes en stor tak for deres beredvillighed og engagement. Fejl og mangler i rapporten kan imidlertid alene tilskrives undertegnede.

København august 2014

Christian S. Nissen

Indhold.

Forord.	2
Indholdsfortegnelse.	3
Resumé.	4
1. Indledning.	6
2. Sigte, afgrænsning og fremgangsmåde.	8
3. Nordisk statistiksamordning i et europæisk perspektiv.	10
3.1. Hvorfor er et nordisk kulturstatistik samarbejde vigtigt? (10)	
3.2. Det europæiske statistik samarbejde i Eurostat. (10)	
3.3. ESSnet-Culture i et nordiske perspektiv. (12)	
4. Hovedaktørernes oplevede behov for en bedre samordning af nordisk kulturstatistik.	13
4.1. Politisk-administrative aktører. (13)	
4.2. Kulturpolitik forskere. (14)	
4.3. Kulturstatistikere. (15)	
4.4. Sammenfatning af tilkendegivelserne fra aktørerne. (16)	
5. Samordningsopgaven er stor og kompleks – og rummer modstridende hensyn.	17
5.1. Det politisk-administrative system indtager en nøgleposition. (17)	
5.2. Det nuværende ”efterspørgselsmønster” udgør en barriere for samordning. (17)	
5.3. Der er behov for en nyorientering – både med hensyn til efterspørgsel og produktion. (17)	
5.4. Nordisk samordning forudsætter en vis opgivelse af hidtidig praksis – og selvstændighed. (18)	
5.5. Samordning af nordisk kulturstatistik er en opgave, som er svær at håndtere i den politisk-administrativ praksis. (18)	
6. Det nødvendige samspil mellem kulturstatistikens hovedaktører.	19
6.1. Koordinering på nationalt niveau. (19)	
6.2. Behovet for en nordisk koordinering. (20)	
7. Omkostninger og finansiering.	22
8. Hovedpunkter til videre overvejelse	24
9. Litteratur	25
10. Anneks. Resume af ESSnet-Culture rapporten (Eurostat)	26

Resumé.

Forundersøgelsens udgangspunkt er den voksende interesse for de nordiske landes kultur og den betydning, kulturen har for de nordiske samfund. En interesse som også i stigende grad gør sig gældende i landene uden for Norden. Dertil kommer de senere års øgede efterspørgsel efter evidensbaserede evalueringer og målinger af effekten af kulturpolitiske tiltag. Det der på nordisk plan ofte betegnes som ”nordisk nytte”.

En væsentlig forudsætning for at arbejde med hele dette vidensfelt er en øget forskningsindsats og udvikling af et dækkende statistisk grundlag og forskningsbaserede metoder til belysning af sammenhænge mellem indsats og effekt. Specielt med hensyn til mulighederne for at drage sammenligninger på tværs af de nordiske lande er det et væsentligt problem, at en utilstrækkelig samordning af nordisk kulturstatistik gør sådanne sammenligninger særligt vanskelig.

Forundersøgelsens formål.

Forundersøgelsens formål er på den baggrund at undersøge behovet, mulighederne og barrierer for en bedre samordning af nordisk kulturstatistik.

Det europæiske perspektiv.

Da tilsvarende bestræbelser for at samordne europæisk kulturstatistik for nyligt er blevet gennemført inden for Eurostat i det såkaldte ESSnet-Culture projekt (den afsluttende rapport er kort resumeret i annekset til nærværende rapport), er dette arbejde kort omtalt i **afsnit 3** (side 10-12). Det anbefales her, at en eventuel igangsætning af et arbejde med en bedre nordisk statistiksamordning indtænkes i en bredere europæisk sammenhæng.

Kulturområder hvor statistiksamordning bør prioriteres højest.

For at få en bredt dækkende belysning af behovet for en samordning af kulturstatistikken er der i arbejdet med forundersøgelsen blevet taget kontakt til kulturdepartementale embedsmænd, kulturpolitik forskere og statistikere i de nordiske lande. I **afsnit 4** (side 13-16) redegøres der for vurderinger og kommentarer fra disse tre aktørgrupper. Sammenfattende kan det konstateres, at der på enkelte kulturområder – tilsyneladende uden en klar prioriteret systematik - er en rimeligt dækkende og sammenlignelig statistik. Men generelt anses den utilstrækkelige nordiske samordning af kulturstatistikken for at udgøre en væsentlig hæmsko for en tværnordisk vidensopbygning omkring kulturpolitikken.

Med en vis variation i prioritering af, på hvilke kulturområder en samordningsindsats vil gøre særlig nytte, fremhæver den helt overvejende del af respondenter de offentlige kulturudgifter og de såkaldte kulturvaneundersøgelser, dvs. borgernes brug af kulturtilbud, som de to felter, hvor en bedre samordning vil være særlig værdifuld.

Et fragmenteret efterspørgselsmønster udgør en barriere for statistiksamordning.

I **afsnit 5** (side 17-18) beskrives det komplekse efterspørgselsmønster for udvikling og produktion af kulturstatistik, som må anses for en væsentlig barriere for nordisk samordning og etablering af sammenhængende kulturpolitisk kundskabsressource. Udover den løbende basisstatistik på kulturområdet, som kun i begrænset omfang kan sammenlignes på tværs i Norden, sker udvikling og produktion af kulturstatistik i de statistiske centralbureauer stort set alene på en relativ kortsigtet ad hoc basis efter specifik rekvisition og dertil knyttet særbevilling fra det politisk-administrative system, dvs. kulturdepartementerne,

regionale og lokale organer samt i et vist omfang de nordiske samarbejdsorganer. Det samme synes også at gøre sig gældende for store dele af den kulturpolitiske forskning. For begge områder gælder det, at denne ad hoc rekvirering kun i begrænset omfang rettes mod statistik og forskning med et særligt nordisk sigte.

Behov for et tættere samspil mellem kulturstatistikens hovedinteressenter.

Hvis en nordisk statistiksamordningen skal prioriteres højere, er der brug for at etablere et tættere og mere systematisk samspil mellem kulturstatistikens hovedinteressenter. I **afsnit 6** (side 19-21) redegøres der for, hvorledes etablering af et nordisk kulturpolitisk kundskabscenter kan være et væsentligt skridt i retning af en langsigtet og systematisk samordning af kulturstatistikken og opbygning af en kulturpolitisk kundskabsressource. Forundersøgelsen peger på, at indlejring af et kulturpolitisk kundskabs center i en eksisterende nordisk institution med den nødvendige forsknings- eller udredningskompetence vil være den mest realistiske løsning. Afsnittet rummer også en kortfattet beskrivelse af, hvorledes en projektorienteret, faseopdelt opstart af et sådant center kan tænkes tilrettelagt.

Endnu for tidligt at præsentere omkostningsskøn for en statistiksamordning.

Det er på nuværende stade meget svært at angive etablerings- og driftsomkostninger for en bedre statistik samordning, herunder drift af et kundskabscenter. I **afsnit 7** (side 22-23) angives nogle forskellige veje til at fastlægge økonomiske rammer for arbejdet.

Hovedpunkter til videre overvejelse.

Afslutningsvis er der i **afsnit 8** (side 24) anført nogle temaer og spørgsmål nærmere overvejelse, såfremt det i forlængelse af det nordiske seminar i oktober i Stockholm beslutes at gå videre med overvejelserne om en bedre samordning af nordisk kulturstatistik.

1. Indledning

"Kulturlivet har afgørende betydning for samfundets sammenhængskraft". "De offentlige kulturudgifter er en god investering, som fremmer innovation og vækst i erhvervslivet". "Hvorfor er der en så stor social slagside i forskellige befolkningsgruppers adgang til og anvendelse af de kulturelle goder?". "Hvilken effekt har de offentlige tilskud til musikskoler egentlig på borgernes brug af forskellige musikformer og på rekrutteringen til musik-konservatorierne?". "Hvordan kan vi måle 'merværdien', forstået som den "nordiske nytte", af den støtte som uddeles af Nordisk Kulturfond?"

Den offentlige debat og det politiske liv er fuld af påstande, usikre sammenligninger og søgende spørgsmål, når det kommer til viden om adgang til og brug af kultur og kulturpolitikens effekt i de nordiske samfund. Bag det ligger en stigende interesse for kulturens samfundsmæssige betydning – ikke alene i Norden, men også i en bredere international sammenhæng, som det f.eks. kom til udtryk i FN's resolution om "Culture and Sustainable Development" fra 2013¹.

Selvom der ved en stor indsats af forskere og statistikere er samlet megen viden om kulturlivet, er der stadig lang vej at gå, før spørgsmål som de ovennævnte kan besvares med nogenlunde sikkerhed. På de fleste kulturområder er vores viden om de komplekse sammenhænge mellem årsag og virkning og mellem indsats og effekt stadig utilstrækkelig. En af årsagerne hertil er, at det statistiske grundlag stadig er meget mangelfuldt. Det gælder ikke mindst, hvis man ønsker at drage sammenligninger mellem kulturforholdene i de nordiske lande. Der er da også flere gange tidligere taget initiativer til en bedre samordning af nordisk kulturstatistik. Senest i 2002 med Nordisk Råds rekommandation om udvikling af en komparativ nordisk kulturstatistik (Rek. 27/2002)². Men der er kommet meget få konkrete resultater ud af bestræbelserne.

Når der ikke desto mindre kan være grund til endnu engang at kulegrave mulighederne for en bedre samordning af kulturstatistikken, hænger det sammen med flere forhold.

- En øget efterspørgsel fra politisk-administrativ side (både nationalt og i det nordiske kultursamarbejde) efter valide og troværdige informationer om effekten af kulturpolitiske initiativer "ude i virkeligheden" blandt borgerne og virksomheder. I en nordisk sammenhæng har det fundet udtryk i den stigende efterspørgsel efter at kunne belyse den "nordiske nytte" af fælles nordiske tiltag.
- Kulturlivets internationalisering, hvor både finansiering, "produktion" og forbrug i stadig højere grad sker på tværs af grænserne, har øget behovet for en international sammenlignelig statistik.
- Internationalt er der en stigende interesse for Norden som en særlig kulturel region og dermed også et større behov for at kunne belyse kulturpolitikken med en kvalificeret statistik.

¹ UN General Assembly Resolution 68/223, 20. December 2013

² Se: <http://www.regjeringen.no/en/dep/fkd/dok/regpubl/stmeld/20022003/stmeld-nr-50-2002-2003-/13.html?id=403155>

- Der bruges i nordisk udrednings- og forskningssammenhæng uforholdsmæssig meget tid og energi (og hermed ressourcer) på, at forskere og andre med udredningsopgaver på ad hoc basis hver gang så at sige skal begynde forfra med at indsamle og bearbejde det nødvendige datamateriale, herunder også rene grunddata. Etablering – og vedligeholdelse – af en fælles, nordisk kulturstatistisk kundskabsressource vil her være en stor fordel.

På baggrund af sådanne overordnede overvejelser besluttede Nordisk Ministerråds embedsmands komité på kulturområdet (EK-K) i foråret 2013:

”... att ge sekretariatet i uppdrag att upprätta kontrakt med Nordicom för hearing/seminarium och förstudie. Hearing/seminarium syftar till att inventera behov och identifiera möjligheter kring området nordisk kulturstatistik utifrån existerande nationell verksamhet på området i de nordiska länderna. Förstudien syftar till att analysera behov och identifiera verksamhetsområde, föreslå organisering och finansiering. I arbetet ska särskild hänsyn tas till EU:s kulturstatistikprogram, så att nordisk kulturstatistik är kompatibel med EU:s kulturstatistik.”

I forundersøgelsen er der på den baggrund foretaget en belysning af, hvorledes væsentlige nordiske aktører ser på behovet for en mere sammenlignelig nordisk kulturstatistik, samt en foreløbig belysning af muligheder og potentielle barrierer for en bedre samordning.

2. Sigte, afgrænsning og fremgangsmåde.

Umiddelbart kan opgaven med at skabe en bedre samordning af nordisk kulturstatistik opfattes som noget, der især drejer sig om at udvikle fælles begreber, definitioner, kategorier, afgrænsninger og bearbejdningsmetoder inden for de kulturområder, hvor data skal indsamles. Eksempelvis kan en sammenligning af statistik for børns brug af computerspil i de nordiske lande kun foretages, hvis man i de enkelte landes opgørelser har anvendt samme aldersinddelinger og lagt en ensartet definition af computerspil til grund. På den baggrund kan arbejdet med at udvikle og samordne statistik opfattes som en teknisk præget opgave for statistikere.

Men to forhold gør det nødvendigt at bygge et sådant arbejde på et fundament af og i nær, løbende tilknytning til relevante forskningsmiljøer. For det første er forskningsbaseret viden om kulturfeltet en væsentlig forudsætning for at kunne kategorisere, prioritere, indsamle og bearbejde de relevante data, hvis dette ikke alene skal ske på ren ad hoc basis efter pludseligt opståede behov, og selv i sådanne situationer er grundig viden nødvendig.

For det andet må de rene statistiske oplysninger betragtes som et "råmateriale", der kun kan nyttiggøres, f.eks. til policy analyser og effektvurderinger, ved at bevæge sig op gennem ".the knowledge value chain from data (statistics) to information (indicators) to knowledge (benchmarks) to wisdom (policy)", som det blev udtrykt af Colin Mercer i en tale i Helsingfors i 2012³.

En bedre, mere dækkende og samordnet statistik er således ikke endestationen eller målet i sig selv, men en forudsætning for at gøre statistikken anvendelig. Man kan altid forbedre statistikken (hvis der er vilje og ressourcer). Men udgangspunktet bør være til hvilket formål? Hvad er det man (brugerne af statistikken) gerne vil vide mere om?

På den baggrund er der som udgangspunkt foretaget tre gennemgående afgrænsninger. For det første følger forundersøgelsen i det store og hele, om end på et mere overordnet niveau, den afgrænsning og kategorisering af kulturområdet, som er foretaget i Eurostat's ESSnet-Culture projekt⁴ med en opdeling af det samlede kulturområde opdelt i ti delområder og seks kulturøkonomiske funktioner med fremhævnings af fire analytiske dimensioner (se videre herom i afsnit 3.2). Dette imødekommer opdragets understregning af behovet for at sikre en sammenhæng til udviklingen af EU's kulturstatistik.

For det andet er der valgt et kultur-politisk hovedfokus. Kulturområdet anskues her som en særlig samfundssektor, der frembringer og distribuerer kulturydelser til forbrug i et marked under offentlig regulering og (del-) finansiering. For god ordens skyld bør det dog nævnes, at denne kulturøkonomisk orienterede tilgang ikke indebærer (heller ikke i ESSnet Culture rapporten), at der ses bort fra den del af kulturproduktionen og forbruget, der sker uden for det egentlige marked, f.eks. i frivilligsektoren. Der er med andre ord tale om den del af kulturlivet, der i daglig tale betegnes "kulturpolitik" og som især udgør interessefeltet for kulturpolitikere og embedsmænd.

³ See: Colin Mercer "From Data to Wisdom: building the knowledge base for cultural policy" http://www.culturalpolicies.net/web/files/243/en/Mercer_Helsinki.pdf

⁴ ESSnet-Culture. European Statistical System Network on Culture, Final Report 2012. Se særskilt kort resumé af rapporten i Anneks 1 til nærværende rapport.

For det tredje er der med henblik på en belysning af, i hvilket omfang der blandt væsentlige interessenter på området opleves et behov for en bedre samordning af nordisk kulturstatistik, valgt et begrænset antal aktørgrupper med særlig interesse for området. I tråd med forundersøgelsens kulturpolitiske hovedsigte drejer det sig om følgende tre kategorier, som vil blive nærmere omtalt i afsnit 4: Embedsmænd i de nordiske kulturdepartementer, herunder dem med relation til nordiske kultursamarbejde, forskere på det kulturpolitiske felt og statistikere, der arbejder med kulturområdet. Inden for disse tre aktørgrupper er der taget kontakt til 35 personer i Island, Norge, Sverige, Finland og Danmark, som i forskellige faser af arbejdet har bidraget med deres syn på og vurdering af undersøgelsens hovedspørgsmål. Ved arbejdets afslutning er rapportens hovedkonklusioner endvidere blevet forelagt for og drøftet med en mere begrænset kreds inden for de tre hovedkategorier ved møder i Oslo, Stockholm, Helsingfors og København.

3. En nordisk statistiksamordning i europæisk perspektiv

Inden der i følgende afsnit ses nærmere på behov, muligheder og barrierer for en bedre samordning af den nordiske kulturstatistik kan der være grund til at træde et par skridt tilbage fra alle detaljerne og lige stille spørgsmålet om, hvorfor et nordisk samarbejde på dette felt er så vigtigt, og begrundede hvorfor det også bør ses i en større europæisk sammenhæng.

3.1. Hvorfor er et nordisk kulturstatistik samarbejde vigtigt?

Den mest indlysende begrundelse for en bedre samordning af nordisk kulturstatistik er, at sammenlignelig statistik er en væsentlig forudsætning for at tilvejebringe et relevant og retvisende beslutningsgrundlag for de mange nordiske samarbejdsprojekter, tilskudsordninger osv. Dette behov er netop en væsentlig del af baggrunden for de samordningsinitiativer, som igennem årene er taget i Nordisk Ministerråds regi. Det gælder naturligvis også, når det kommer til en vurdering af effekten af den fælles, nordiske indsats på de forskellige kulturområder. En retvisende evaluering af den ”nordiske nytte” lader sig ganske enkelt ikke gøre uden et kvalificeret og dækkende statistisk grundlag. I den forbindelse kan der også peges på det forprojekt, der for nyligt er gennemført i Nordisk Ministerråd om en modernisering af indsamlingen og formidlingen af nordisk statistik⁵. Det planlægges i forlængelse af forprojektet at gennemføre en større kortlægning af eksisterende statistiske ressourcer i Nordisk Ministerråd.

Men også i rent nationale sammenhænge, som f.eks. ved national lovgivning, forvaltning og i diverse evalueringer opstår der jævnligt at behov for at kunne sammenligne med forhold og erfaringer i de øvrige nordiske lande. Det skyldes, at de nordiske samfund i meget og meget ligner hinanden. Eksempelvis bliver embedsmænd i kulturdepartementerne ofte af kulturudvalgene i de nordiske parlamenter bedt om at fremskaffe statistik fra de øvrige nordiske lande for at kunne lægge erfaringerne herfra til grund for påtænkte initiativer. Når det er mere nærliggende at sammenligne med forholdene i et andet nordisk land end med lande uden for Norden, skyldes det, at de kultureksterne forhold i de nordiske lande (f.eks. samfundenes indretning, generelle livsvilkår, værdier og adfærdsnormer mv.) ligger tæt på hinanden – i hvert falder meget tættere end andre lande.

Endelig kan det nævnes, at den aktuelle interesse for udvikling af metoder til at evaluere effekten af kulturpolitiske tiltag vil kunne få stor glæde af et nærmere nordisk samarbejde – som nu er igangsat af Kulturkontakt Nord - fordi metoderne (f.eks. ved udvikling af redskaber til effektmålinger) kan sammenlignes og testes på et nogenlunde ensartet samfundsmæssigt grundlag på tværs af de nordiske lande. Også her vil en samordnet kulturstatistik være en stor hjælp, for ikke at sige en forudsætning.

3.2. Det europæiske statistik samarbejde i Eurostat.

Kulturlivets internationalisering gør det i stadig højere grad nødvendigt at se de nordiske landes kultur(er) i en bredere international og specielt europæisk sammenhæng. Derfor er det også relevant at vurdere behov og muligheder for en bedre nordisk samordning af kulturstatistik i et internationalt perspektiv. På verdensplan er der med UNESCOs Institute

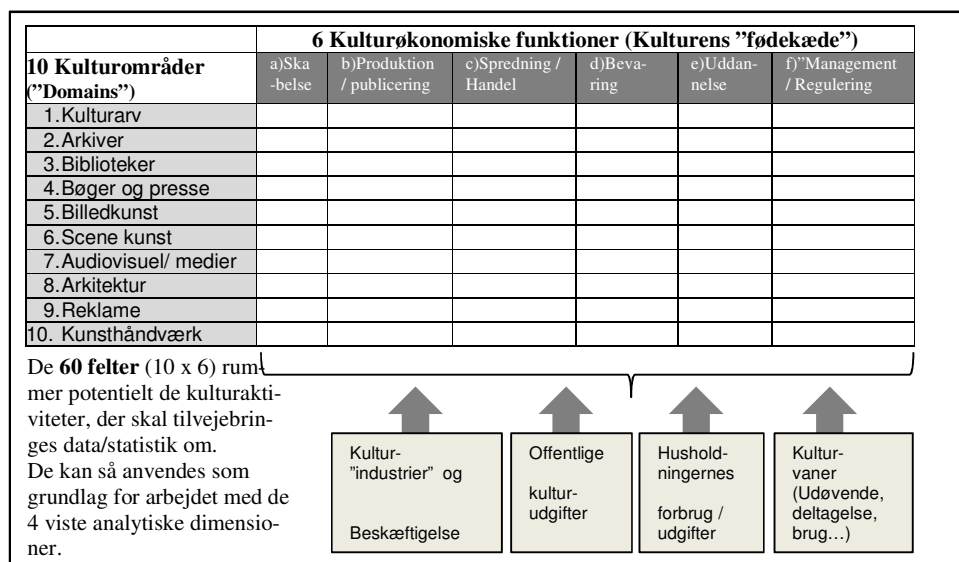
⁵ Nordisk statistik – et forprojekt. Slutrapport: Analyse og indstilling til fremtidig løsning. NMR 2014

for Statistics (UIS) og dets Framework for Cultural Statistics fra 2009 etableret en ramme for et internationalt arbejde med samordning af kulturstatistik⁶.

Det europæiske arbejde inden for Eurostat med en harmonisering af EU landenes kulturstatistik - f.eks. LEG-Culture (2000) og 'Eurostat Working Group on Cultural Statistics' (2001-2004) - er særlig interessant i en nordisk sammenhæng, bl.a. fordi også kulturområdet i stadig højere grad bliver berørt af EU-regulering. Senest er dette udviklingsarbejde foregået i et særligt projekt, ESSnet-Culture, der blev gennemført i perioden 2009-2011. Der er tale om et på en gang meget ambitiøst og samtidig relativt pragmatisk udredningsarbejde, som imidlertid måske især illustrerer, hvor langt vi er fra at have en samordnet europæisk kulturstatistik.

Centralt i ESSnet projektet står arbejdet med at afgrænse kulturområdet i forhold til andre samfundsmæssige aktivitetsområder og kategoriseringen af kulturaktiviteter i 10 områder ("Domains"), jf. det øverste venstre felt i figur 1. Disse skal ses i sammenhæng med 8 kulturelle funktioner ("Cultural economic functions"), jf. øverste højre felt i figur 1, der til sammen kan siges at udgøre kulturaktiviteternes "fødekæde". De 6 funktioner kan så ifølge ISSnet's valgte systematik anvendes på de 10 kulturområder og belyses i 4 kulturelle dimensioner ("Cultural Dimensions"), jf. figur 1's nederste felter.

Figur 1: ESSnet-Culture's afgrænsning og kategorisering af kulturområdet samt analytiske dimensioner.

De fire dimensioner belyses nøjere i tre af rapportens hovedafsnit om henholdsvis a) Udgifter/omkostninger til kulturaktiviteter (offentlige og private) b) Kultur-"industrier" (virksomheder) og beskæftigelse inden for kulturområdet og c) Kulturvaner ("cultural practices and social aspects"). Især kulturvane-dimensionens belysning af kulturens (potentielle) rolle i en bredere samfundsmæssig betydning ("social impact of cultural practices") i relation til civilsamfundet kan ses som en værdifuld udvidelse af det mere snævre kultur-økonomiske perspektiv, som ellers er rapportens røde tråd. Dens hovedsigte er eksplicit at imødekomme det politisk-administrative behov hos de europæiske beslutningsta-

⁶ Se: <http://www.uis.unesco.org/culture/Pages/framework-cultural-statistics.aspx>

gere for et datagrundlag for effektvurderinger af kulturpolitiske initiativer. På mange måder samme tilgang som i de senere år har præget det tilsvarende arbejde i de nordiske lande og på nordisk plan ("nordisk nytte").

Den væsentligste del af ESSnets's arbejde har derudover bestået i at vurdere i hvilket omfang, opdelingen af de kulturelle aktiviteter i de ovenfor nævnte kulturområder, kulturelle funktioner og dimensioner, modsvares af tilsvarende kategorier i de eksisterende nomenklaturer og i hvor høj grad eksisterende internationale statistiske kilder/registre kan benyttes som datagrundlag.

3.3. ESSnet-Culture i et nordiske perspektiv.

Det vil på den baggrund i en nordisk sammenhæng være indlysende at tage udgangspunkt i og bygge en bedre samordning af nordisk kulturstatistik på ESSnet-Culture arbejdet. Flere forhold gør sig imidlertid her gældende:

- Hvis den samordning af kulturstatistikken, som ESSnet-Culture rapporten foreslår, også imødekommer de nordiske landes behov for statistiksamordning, og hvis implementeringen af ESSnet's rekommandationer sker inden for en overskuelig fremtid, er der ingen grund til en særlig nordisk indsats. Der er naturligvis det særlige forhold, at Island og Norge ikke automatisk er omfattet af dette arbejde.
- Selvom ESSnet projektets forslag bliver fulgt op med en gennemførelsesplan i EU regi, kan det imidlertid være hensigtsmæssigt at etablere et særligt nordisk samarbejde i denne sammenhæng. Både for at sikre optimal nordisk indflydelse og for at få Island og Norge inddraget i samarbejdet.
- Selvom ESSnet-Culture arbejdet skulle vise sig at munde ud i en samordning af lavere rangordning ("laveste europæiske fællesnævner"), der ikke til fulde imødekommer hidtidige praksis og udviklingsambitioner i de nordiske lande (hver for sig og på nordisk plan), er det næppe realistisk at Finland, Sverige og Danmark vælger at holde sig udenfor og alene satse på et selvstændigt nordisk alternativ. Men de nordiske lande kan evt. – hvis der er tilstrækkelig interesse – oven på fundamentet af en rudimentær europæisk samordning gå videre og udvikle en særlig nordisk overbygning.
- Hvis det der imod viser sig, at ESSnet-Culture projektet lider samme skæbne som forgængerne (dvs. at der ikke, eller først på meget langt sigt, sker mere i sagen), er der den mulighed, at de nordiske lande i fællesskab – evt. medfinansieret af Eurostat – som et pilotprojekt bygger videre på det fundament, som nu foreligger fra ESSnet-Culture.

Det er nu halvandet år siden ESSnet-Culture's slutrapport udkom. På Eurostats webside annonceres det med en henvisning til ESSnet-Culture rapporten, at der fra 2014 og fremad vil blive etableret online adgang til en bred vifte af kulturstatistik⁷. Dette er endnu (juni 2014) ikke sket. Der er heller ikke for nærværende tegn på, at ESSnet-Culture projektet står umiddelbart foran at blive fulgt op med initiativer til gennemførelse af rapportens forslag. Set i et længere tidsperspektiv er det karakteristisk for den europæiske statistiksamordning på kulturområdet, at processen hidtil har været præget af megen "stop and go". Eksempelvis har de meget betydelige kulturbevillinger/tilskud i EU programmet Creative Europe⁸, herunder planer om udvikling af kulturstatistik, skabt nogen usikkerhed om EUROSTATs videreførelse af ESSnet-arbejdet.

⁷ Se: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/culture/introduction>

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1114_en.htm

4. Hovedaktørernes oplevede behov for en bedre samordning af nordisk kulturstatistik.

I dette afsnit vil der for hver af de i afsnit 2 omtalte tre hovedaktørgrupper blive givet en kortfattet beskrivelse af deres relation til nordisk kulturstatistik og deres vurdering af behovet for en bedre nordisk samordning, som det er kommet til udtryk ved de tidligere omtalte kontakter. Det bør i den forbindelse understreges, at der udover de tre omtalte hovedaktørgrupper findes en større kreds af brugere af nordisk kulturstatistik. Det drejer sig f.eks. om journalister, kulturproducenter og deres branche organisationer og fagforeninger samt individuelle og organiserede kulturbrugere.

4.1. Politiske-administrative aktører.

Parlamerter og regeringer (og dermed ministerier/direktorater) samt i et vist omfang også regionale og kommunale/lokale instanser ønsker ofte at sammenligne med erfaringer i de øvrige nordiske lande, når nye (lov-) initiativer overvejes, eller når der i en eller anden sammenhæng f.eks. skal foretages en vurdering af omkostningsniveau for en kulturydelse og/eller dennes effekt.

Efterspørgslen er især af ad hoc karakter, dvs. opstår i en konkret situation og med relativt korte svarfrister. Derfor prioriteres hurtige svar baseret på forholdsvis grove skøn og aggregerede data ofte højere end stor præcision, der som regel kræver længere tid og fører til højere omkostninger. I de senere år har der været særlig interesse for statistik, der kan lægges til grund for vurderinger af effekten af politiske tiltag, såkaldte "outcome studier". Der er dog på de aller fleste områder lang vej igen, før dette behov for evidensbaserede analyser kan imødekommes på et kvalificeret grundlag.

Specielt for de nordiske samarbejdsorganer er behovet for et statistisk baseret vidensgrundlag for beslutninger og evalueringer på tværs af grænserne indlysende. Det kommer f.eks. klart til udtryk i Nordisk Ministerråds strategi for det nordiske kultursamarbejde 2013-2020⁹, hvor behovet for at udvikle et kundskabsgrundlag er omtalt som en særlig prioritet. Der vil også være behov for et fælles, samordnet statistisk grundlag for den midtvejsevaluering i 2016, som ifølge strategien skal undersøge fremdriften i arbejdet med at realisere strategiens målsætninger.

Vurdering af samordningsbehov.

Svarene fra de kulturdepartementale embedsmænd, som har deltaget i forundersøgelsen, herunder en række medlemmer af EK-K, rummer en række fælles træk og udviser samtidig betydelig variation. Flere besvarelser peger på en række specifikke kulturområder (biblioteker, scenekunst, audiovisuelle medier, billed- og scenekunst, museer, arkitektur osv.), hvor der er behov for en bedre samordning af statistikken i Norden. Men svarene afspejler samtidigt forskellige erfaringer med hensyn til mulighederne for med den eksisterende statistik at foretage sammenligninger mellem de nordiske lande. Tages svarene under ét, er der et betydeligt, men varierende forbedringspotentiale inden for alle kultur-

⁹ Nordisk ministerråds strategi for det nordiske kultursamarbejde 2013-2020

områder. Men to områder fremhæves særligt som de højest prioriterede for et arbejde med at sikre en bedre nordisk samordning:

- Offentlige kulturudgifter, hvor variationer i f.eks. kategorier og kontoplaner i dag begrænser sammenligneligheden.
- Borgernes adgang til og forbrug af kultur.

I nogle af besvarelsene peges der desuden på særlige, tværgående områder, hvor statistikgrundlaget både nationalt og i nordisk sammenhæng anses for utilstrækkeligt. Det gælder f.eks. digitaliseringens betydning for kunst og kultur, kultureksport og etnisk diversitet.

4.2. Kulturpolitik forskere.

Her er der tale om en løst afgrænset gruppe forskere, med en bred vifte af videnskabelige tilgange (antropologer, sociologer, økonomer, humanister osv.). Genstandsfeltet kan være et eller flere elementer i det, man kan kalde kulturens fødekæde fra kulturgodernes skabelse og finansiering over distribution, udbredelse og tilgængelighed til deres anvendelse/forbrug, herunder den effekt ("spillover"), kulturaktiviteter kan have uden for den egentlige kultursektor.

Kulturforskerne spiller – som det nærmere belyses i afsnit 6 nedenfor – en nøglerolle ved at skabe den viden, som de ovenfor nævnte interessenter efterspørger. Samtidig er forskningen også en væsentlig del af grundlaget for udvælgelsen og bearbejdningen af de data, som indgår i kulturstatistikken. Der er imidlertid især tre forhold ved det nordiske kulturpolitik forskningsmiljø, som til sammen har betydning i forbindelse med en nordisk statistiksamordning.

For det første er der – sammenlignet med andre forskningsfelter – tale om relativt små og spredte miljøer, karakteriseret ved tværgående netværk mellem mindre forskningsgrupper og individuelle forskere på tværs af institutioner (herunder universiteter) og landegrænser¹⁰. Det kan – også af ressourcemæssige grunde – gøre det vanskeligt at udvikle og vedligeholde en fælles kundskabsressource, herunder et tilfredsstillende statistikgrundlag for arbejdet.

For det andet forudsætter den egentlige forskningsaktivitet (til forskel fra ad hoc udredningsopgaver) en relativ lang tidshorisont. Det gælder både for udviklingen af den nødvendige, basale viden om de forskellige forskningsfelter og for forberedelse og gennemførelse af større forskningsprojekter og programmer med forskningsverdenens sædvanlige høje krav til statistiske datas kvalitet (validitet, reliabilitet, præcision osv.). Der er her en betydelig forskel i forhold til de politisk-administrative aktørers statistik behov, der som regel kan tilgodeses ved "ad hoc statistik" med kort tidshorisont og rimeligt grove skøn baserede på aggregerede data.

For det tredje er kulturpolitik forskningen (som det gælder mange andre forskningsfelter) stærkt afhængig af eksterne forskningsbevillinger, der som regel er tidsbegrænsede og projektorienterede. Det kan vanskeliggøre – både økonomisk og emnemæssigt – etableringen af en bredere dækkende, kontinuerligt vedligeholdt statistisk kundskabsressource. Dertil kommer, at der er relativt langt imellem, at rekvirerede eksternt finansierede projek-

¹⁰ Se rapporten Kulturpolitikforskning i Norden. En kundskabsoversigt. Erik Henningsen og Heidi Stavrum, TF-rapport nr. 334, Telemarksforskning 2014.

ter rummer et "nordisk aspekt", som forudsætter, at der foretages statistisk baserede sammenligninger med tilsvarende forhold i øvrige nordiske lande. Det er formentlig en af forklaringerne på, at der kun er få af respondenterne, som efter eget udsagn i deres eget forskningsarbejde har været tilstrækkeligt langt inde i tværnordiske projekter til at give et realistisk billede af problemerne med at sammenligne på tværs af grænserne.

Vurdering af samordningsbehov.

At dømme efter de modtagne svar opleves samordningsgraden særlig utilfredsstillende (eller "lav") på følgende områder:

- Kulturvaner / deltagelse (her tænkes på de større samlede "kulturvaneundersøgelser")
- Offentlige kulturudgifter

Det er da også disse to områder, forskerne udpeger som de felter, hvor en samordningsindsats er særlig påkrævet. Bedre står det ifølge svarene til med statistikken for a) husholdningernes udgifter til kulturforbrug og b) kulturhverv (herunder beskæftigelsesstatistik). Det er her en interessant (men måske ikke så overraskende) iagttagelse, at denne rimelige tilfredshed med "erhvervsstatistikken" ikke findes helt så uforbeholdent blandt statistikerne (jf. de problemer, som er beskrevet i ESSnet-rapporten).

4.3. Kulturstatistikere.

For den kontinuerligt producerede kulturstatistik vedkommende spiller de nordiske statslige, statistiske centralbureauer en hent central rolle. For nogle kulturområders vedkommende sker indsamling, bearbejdning og offentliggørelse rutinemæssigt parallelt med tilsvarende statistik på andre samfundsområder. Dertil kommer med varierende kadence specialstatistikker på udvalgte områder, som offentliggøres i særskilte publikationer eller stilles til rådighed online fra databaser. Ofte sker indsamling og bearbejdning til specialstatistikker som rekvireret arbejde (dvs. efter bestilling og mod betaling). Nogle data tilvejebringes så at sige automatisk gennem indberetninger fra andre myndigheder (f.eks. udgiftstal fra offentlige budgetter og/eller regnskaber, udlån fra biblioteker osv.), andre gennem direkte henvendelse til institutioner og virksomheder eller ved surveys (spørgeskemaundersøgelser) blandt repræsentative udsnit af borgerne.

Styrken ved denne "institutionelle" statistik er dens permanens, der ofte giver mulighed for at arbejde med rimeligt lange tidsrækker, og som regel også høj statistisk kvalitet. Svagheden er på den anden side, at statistikken på kulturområdet er et arbejdsfelt, som inden for de statistiske centralbureauer nyder relativ lav prioritet og bevågenhed, hvilket medfører, at der er få ressourcer til en udvikling af kulturstatistikken og en stor afhængighed af ekstern projektfinansiering.

Vurdering af samordningsbehov.

Statistikernes vurdering af samordningsbehovet tegner et mere varieret billede, som formentlig i et vist omfang afspejler respondenternes forskellige arbejdsfelter og ansvarsområder. Nogle peger på Nordisk Statistisk Årbog og Nordisk Statistik Bank som eksempler på en fungerende samordning, om end på et relativt begrænset antal felter. På grundlag af svarene synes følgende områder for en bedre samordning at være prioriteret højest blandt statistikerne:

- Offentlige udgifter, og her bl.a. problemer med at afklare sammenhænge mellem stat, region og kommuner.
- Kulturvaner / deltagelse

- Husholdningernes forbrug

Også statistikerne nævner kulturerhverv og kulturbeskæftigelse som områder, hvor man takket være betydelige registerdata har et grundlag at bygge på. Hvis dette potentiale skal udnyttes, forudsætter det et betydeligt samordningsarbejde f.eks. efter de linjer der er lagt frem af ESSnet Culture, som i øvrigt af flere fremhæves som en egnet ramme for et udbygget nordisk samarbejde. Statistikernes svar rummer desuden en række mere specifikke bud på områder (museer, digital kultur og sociale medier, scenekunst mv.), hvor der er behov for en bedre samordning. De særlige udfordringer med at udvikle nye koncepter og metoder for måling og dataindsamling for kulturproduktion og –forbrug inden for de kulturområder, som i disse år i stigende omfang bliver præget af digitaliseringen, nævnes af flere respondenter, som også har peget på det potentiale, der ligger i fremtidige muligheder for at anvende ”big data” i arbejdet med at indsamle data om kultursektoren¹¹.

Et væsentligt forhold omtalt af statistikerne er – udover påpegningen af problemer med en ensartet anvendelsen af registre og nomenklaturer, jf. ESSnet – at samordningsbehovet i deres perspektiv først og fremmest er ”efterspørgselsstyret”. Dvs. at det omfattende arbejde med at udbygge kulturstatistikken og gøre flere områder sammenlignelige mellem de nordiske lande forudsætter, at der fra relevante (og betalingsvillige) rekvisitter udtrykkes et ønske om det.

4.4. Sammenfatning af tilkendegivelserne fra aktørerne.

Sammenfattende kan det konstateres, at der er et rimeligt sammenfald mellem de væsentligste aktørers oplevelse af behovet for en bedre samordning af nordisk kulturstatistik. Det gælder for det første – næppe overraskende – det generelle, principielle ønske om at skabe et bedre, fælles sammenligningsgrundlag på tværs af grænserne. For det andet er der også et betydeligt sammenfald med hensyn til på hvilke områder samordningsbehovet er særligt stort. Den gennemgående fremhævelse af behovet for bedre sammenlignelighed i statistikken for offentlige kulturudgifter og kulturvaneundersøgelserne afspejler formentlig den stigende politisk-administrative interesse for en belysning af effekten af offentligt finansierede indsatser, støtte ordninger mv. blandt borgerne og i samfundet generelt.

Denne foreløbige konstatering er naturligvis langt fra et tilstrækkeligt grundlag for en stillingtagen til, hvordan et sådant arbejde i givet fald skal tilrettelægges, hvem der skal have ansvaret for opgavens løsning, hvilke kultur- /statistik-områder, der skal prioriteres højest, hvad omkostningerne vil være og hvorfra finansieringen skal komme - og dermed om det alt taget i betragtning skønnes realistisk at iværksætte en sådan større samordningsindsats. Disse spørgsmål vil i det følgende blive belyst med henblik på forundersøgelsens bidrag til det af NMR/EK-K påtænkte efterfølgende seminar.

¹¹ Se dette notat for en belysning af betydningen af ”big data” i en kulturstatistisk sammenhæng: Anthony Lilley: Counting what counts. What big data can do for the cultural sector (Nesta/Magiclantern 2013)

5. Samordningsopgaven er stor og kompleks – og rummer modstridende hensyn

Selvom der ved de foreløbige kontakter til de væsentlige aktører har vist sig at være (principiel) enighed om det ønskelige i at etablere en bedre samordning af den nordiske kulturstatistik, er det langt fra en tilstrækkelig betingelse for løsningen af denne meget komplekse opgave. Hvis der i første omgang ses bort fra spørgsmål om f.eks. organisatorisk forankring og finansiering, kan der peges på nogle af de mere politisk-administrative og fagligt relaterede problemstillinger:

5.1. Det politisk-administrative system indtager en nøgleposition

Blandt statistik brugerne i de enkelte lande indtager politikere og ministeriernes embedsmænd en nøgleposition, når det drejer sig om at gennemføre en nordisk samordning. Om ikke af andre grunde, så fordi det nødvendige initiativ (og bevillingerne) skal komme herfra. Samordnings projektet skal med andre ord kunne beskrives og forklares, så det imødekommer det politisk-administrative behov, både nationalt og på nordisk niveau.

5.2. Det nuværende "efterspørgselsmønster" udgør en barriere for samordning.

Det er i den sammenhæng et problem, at den politisk-administrative efterspørgsel efter statistisk belysning af kulturområdet i helt overvejende grad sker på ad hoc basis med ønsket om svar på konkrete her- og-nu spørgsmål aktualiseret af den politiske beslutningsproces. Det gælder også, når efterspørgslen af og til retter sig mod sammenligninger med andre nordiske lande.

Det fører i et nordisk samordningsperspektiv til følgende problemer:

- På en række – men ikke alle – kulturområder er det inden for en kort tidshorisont ofte vanskeligt at fremskaffe den ønskede statistik.
- Der er sjældent tid og muligheder for en tilfredsstillende forskningsbaseret bearbejdning, kvalificering og analyse. Mulighederne for en akkumulering af kulturpolitisk viden og udvikling af en robust statistik bliver hermed ringe.
- Hvis statistiske ad hoc opgaver prioriteres tilstrækkeligt højt og derfor ønskes gennemført, bliver det med betydelige omkostninger, fordi man ofte må begynde forfra med datagrundlaget hver gang.

En bredere, mere generel og langsigtet samordning af nordisk statistik kan næppe etableres på et sådant efterspørgsels- og leverancemønster.

5.3. Der er behov for en nyorientering – både med hensyn til efterspørgsel og produktion.

En nordisk samordning af kulturstatistik, som på en kvalificeret måde kan imødekomme de centrale aktørers behov, må derfor ske på et andet grundlag:

- En erkendelse og accept blandt politikere og centrale embedsmænd af, at en kvalificeret kulturstatistik (både nationalt og nordisk) forudsætter en kontinuerlig, langsigtet indsats med en tilsvarende op- / om-prioritering af finansieringen.
- Vægten i statistikproduktionen må over nogle år flyttes fra afgrænsede ad hoc opgaver til udvikling af (flere) registerbaserede data, hvor nomenklaturer og kategoriseringer mv. i en bevidst tilrettelagt proces bringes til at konvergere. En udbygget registerbaseret løsning vil skabe et bedre grundlag for løbende at kunne udtrække den ønskede, sammenlignelige information.

- Supplerende større dataindsamling, f.eks. surveys som ”Kulturvaneundersøgelserne” må koordineres både med hensyn til indhold og metode – og i et vist omfang måske også med hensyn til frekvens.

5.4. Nordisk samordning forudsætter en vis opgivelse af hidtidig praksis – og selvstændighed.

En samordning af de nordiske landes kulturstatistik, indebærer at statistik producenterne (først og fremmest de statistiske centralbureauer) i et eller andet omfang må ændre deres hidtidige indsamlings- og opgørelsesmåder, kategoriseringer osv. Helt bortset fra, at det er en meget stor opgave, så viser erfaringen – også inden for statistik produktion – at det kan være svært at motivere en række selvstændige aktører til at bryde med hver deres hidtidige praksis. Et klassisk og helt relevant problem er f.eks., at en nordisk samordning vil indebære ændringer i de enkelte landes statistikproduktion, som kan gøre det vanskeligt at videreføre nationale statistiske tidsrækker, dvs. muligheden for at sammenligne gamle og nye data.

5.5. Samordning af nordisk kulturstatistik er en opgave, som er svær at håndtere i den politisk-administrativ praksis.

Som det ses af de ovenfor stående punkter, vil gennemførelsen af en nordisk samordning af kulturstatistikken være en opgave, som ikke på beslutningstidspunktet kan afgrænses i tid og rum – og heller ikke nøje budgetlægges. Der er snarere tale om igangsætning af en længere udviklingsproces. Billedlig talt drejer det sig ikke om at ”bygge et hus” efter en fast plan og budget, men snarere om at ”anlægge en have”, der igennem en årrække skal udvikles og plejes under hensyn til skiftende behov, ambitionsniveau og økonomisk formåen. Erfaringsmæssigt er den slags opgaver vanskelige både at opnå politisk-administrativ tilslutning til og at håndtere i en længere periode. Det vil blive nærmere omtalt i det følgende afsnit 6.

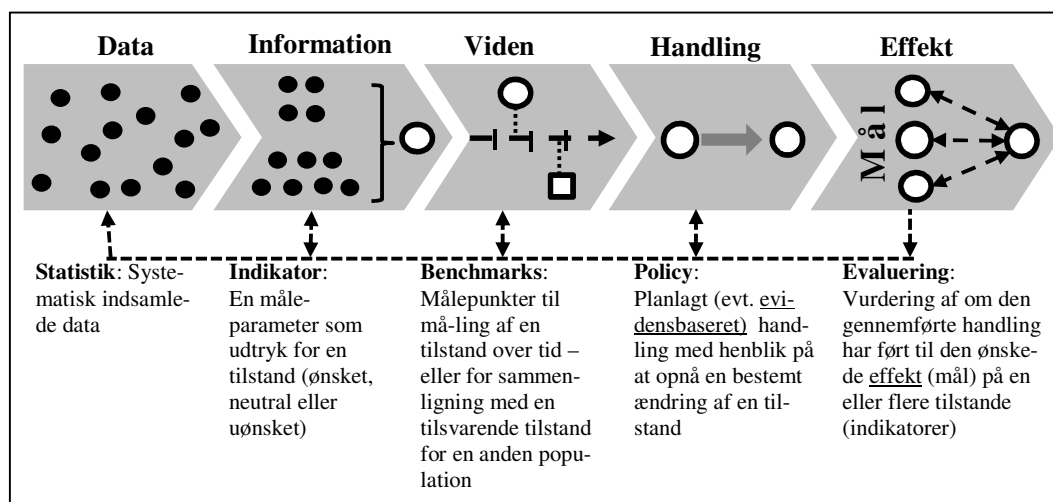
Såfremt der i forlængelse af det planlagte seminar i efteråret 2014 skal arbejdes videre med tanken om en samordning af nordisk kulturstatistik, skal der tages fat på spørgsmål som disse:

1. Fælles afklaring af samordningens overordnede formål i relation til væsentlige aktører / statistik-brugere og sikring af en stærk opbakning fra disse.
2. Specielt i relation til politisk-administrative aktører må der søges tilslutning til, at samordningen tilrettelægges som en løbende udviklingsproces (jf. pkt. 5.4 og 5.5 ovenfor).
3. Foreløbig belysning af, hvilken ”nordisk nytte”, der vil kunne komme ud af en statistiksamordning i form af illustrerende eksempler.
4. Belysning af områder, hvor behovet for en samordning er størst med henblik på udarbejdelse af en foreløbig, etapevis udviklingsplan.
5. En afklaring af mulige sammenhænge mellem en nordisk samordning og ESSnet-Culture arbejdet.
6. Afklaring af sammenhænge til Nordisk Statistisk Årbog og Nordisk Statistik Bank.

6. Det nødvendige samspil mellem kulturstatistikens hovedaktører.

Kompleksiteten og de forskellige hensyn i en udvikling og samordning af kulturstatistik, som belyst i afsnit 5, gør det vanskeligt at etablere den nødvendige sammenhæng i fødekæden mellem udvikling, produktion, analyse og anvendelse, som det skitsemæssigt er illustreret i figur 2.

Figur 2: Fødekæden fra statistiske data til effektivvurdering¹²

Det gælder især jo længere op i fødekæden, dvs. til højre i figuren, man kommer. Det udbrede ønske om, at kulturstatistikken i højere grad skal kunne anvendes som grundlag for policy formulering på et evidensbaseret grundlag og efterfølgende effektevaluering stiller ganske særlige krav til samarbejde og koordinering omkring fødekædens elementer¹³.

En sådan sammenhæng kan være vanskelig at etablere og opretholde over længere tid, fordi tre hovedaktører, kulturministerier, forskere og de institutionelle statistikproducenter (typisk de statistiske centralbureauer) arbejder under forskellige vilkår og med forskellige prioriteringer af indsats og ressourcer. Det drejer sig især, som beskrevet i afsnit 4, om forskellige behov, formål, tidshorisonter, krav til detaljering og finansieringsmuligheder mv. De kan i visse, konkrete sammenhænge have sammenfaldende interesser i produktion og anvendelse af statistik inden for et givet område, men ikke nødvendigvis over en bred front og længere tidsperiode.

6.1. Koordinering på nationalt niveau.

På den baggrund kan et institutionelt forankret ”kundskabscenter”, skitsemæssigt illustreret i figur 3, varetage den særlige rolle som et forbindelsesled, der kan medvirke til at ko-

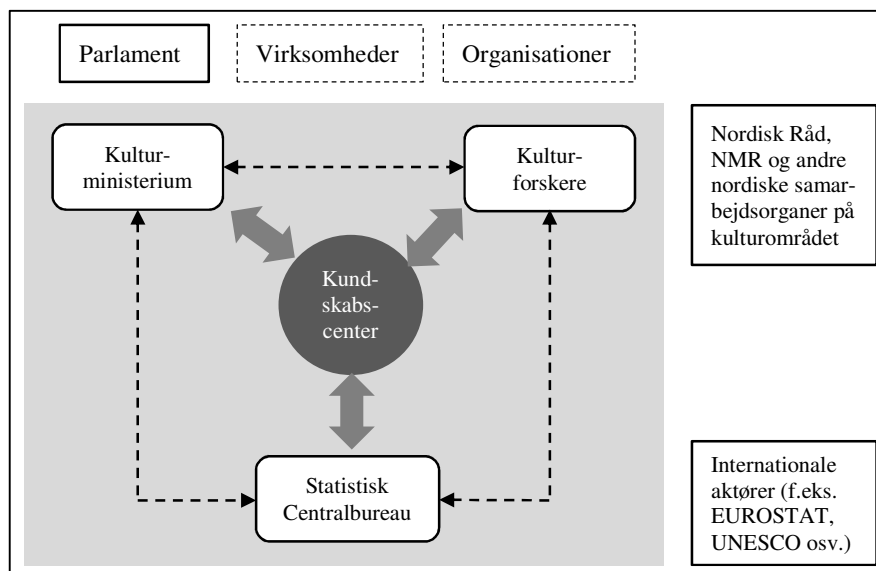
¹² Figuren er inspireret af, Colin Mercer’s tidligere omtalte tale: ”From Data to Wisdom: building the knowledge base for cultural policy”

http://www.culturalpolicies.net/web/files/243/en/Mercer_Helsinki.pdf. Dog er Mercer’s ”wisdom” erstattet med det mere ydmyge ”handling”, og effektivvurderingen langt ind som sidste led i kæden

¹³ Se nærmere om anvendelse af indikatorer i effektivvurdering: At utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik, (Myndigheten för kulturanalys, Rapport 2012:2).

ordinere samarbejdet med en mere langsigtet, strategisk orienteret prioritering og udførelse af statistikudvikling. Et sådant kundskabscenter kan også stå for visse forskningsopgaver og udredninger, enten ved selv at udføre dem eller som eksternt rekvireret arbejde. Kundskabscentre på kulturområdet kendes i et vist omfang i de nordiske lande, men med stor variation i såvel institutionel forankring som faglige kompetencer, ansvarsområde og arbejds måde.

Figur 3: Samspillet mellem de tre centrale aktører / interessenter

Det kan være tale om en særlig funktion for kulturstatistik inden for rammerne af de statistiske centralbureauer, kulturadministrative embedsværk/styrelser eller et relevant center på et universitet. Arbejdet kan også foregå i et "murstensløst" netværk på tværs af institutionelle grænser, i selvstændige, specialiserede enheder som f.eks. den svenske Myndigheten för Kulturanalys eller som en uafhængig, fondsbaseret institution, eksempelvis finske CUPORE.

6.2. Behovet for en nordisk koordinering.

I en nordisk sammenhæng er en tilsvarende koordineringsopgave vanskeligere at løse, fordi antallet af nøgleaktører her billedligt talt skal ske multipliceres med en faktor 5. Etablering af et forskningsbaseret, fælles nordisk kundskabscenter vil derfor være af stor betydning – måske lige frem en forudsætning - for udviklingen af en bedre samordning af kulturstatistikken på tværs af grænserne.

Tabel 1: NORDICOM's brugere 2013 (n = 9.990)

Bruger kategorier	Procentvis fordeling	Brugerne geografiske fordeling	Procentvis fordeling
Forskere og studenter	32	Norden	62
Politiske beslutningstagere	26	Europa	16
Medie firmaer og branche organisat.	22	Øvrige verden	22
Journalister	13		
Organisationer m.fl.	7		

Note: Her medregnes alene de registrerede brugere af NORDICOMs publikationer mv., mens der er set bort fra den meget omfattende brug af Web-tjenesten, hvor brugerkategorier og geografisk fordeling ikke er registreret. Kilde: NORDICOM's Årsrapport 2013, side 18-19.

På medieområdet har et sådant nordisk center, NORDICOM ved Göteborgs Universitet, med delfinansiering fra Nordisk Ministerråd og de nordiske lande i 20 år spillet en vigtig rolle både for udviklingen af sammenlignelig statistik og for nordisk medieforskning og dennes internationale formidling, samt for det tætte nordiske samarbejde inden for mediebranchen. En illustration af brugernes baggrund og geografiske fordeling er gengivet i tabel 1.

Hvis et tilsvarende nordisk kundskabscenter for kulturpolitik skal etableres, kan det ske på flere måder. Enklest (og billigst) vil det være at etablere et ”murstensløst” netværk mellem de nordiske hovedaktører. Sådanne netværk spiller på mange felter en stor og frugtbar rolle i det nordiske samarbejde, men har ofte når det drejer sig om større udviklingsopgaver – for slet ikke at tale om egentlig drift - den svaghed, at ansvarsplaceringen for opgaveløsningen bliver for diffus. Et andet problem ved netværksløsningen er, at den uden institutionel forankring kan have vanskeligheder med at håndtere de økonomiske bevillinger, der skal til for at finansiere opgavens løsning.

Disse problemer kan løses ved at etablere et dedikeret nordisk organ, f.eks. et institut, med den nødvendige kapacitet og kompetence. Denne løsning må dog alene af finansieringsmæssige årsager anses for urealistisk, især fordi samordnings- og koordineringsopgavens karakter og omfang endnu ikke er afklaret.

I det lys kan det som en mere realistisk løsning for etablering af et nordisk kulturpolitisk kundskabscenter overvejes at overdrage igangsætning af samordningsopgaven som et tidsbegrænset, faseopdelt projekt til et eksisterende, fagligt kompetent institutionelt miljø i et af de nordiske lande. Et sådant nordisk kundskabscenter vil også kunne stå for etablering og betjening af et netværk blandt nordiske forskere og statistikere inden for kulturpolitikken. Det bør i givet fald ske på grundlag af en flerårig nordisk aftale med udgangspunkt i en projektbeskrivelse og med tilhørende basisfinansiering. Hvis denne løsning skal fremmes, bør der som en opfølgning af det nordiske seminar i efteråret 2014 udarbejdes en foreløbig, faseopdelt projektbeskrivelse, der kan danne grundlag for en politisk-administrativ stillingtagen til, om der skal gås videre med sagen. Hvis der gives grønt lys til dette, vil næste fase være at undersøge, om der blandt de relevante institutioner i de nordiske lande er interesse for at løse opgaven og hvilke økonomiske rammer, der i givet fald skal bringes til veje for en opstart periode på f.eks. 4 år.

Hvis der skal gås videre med tanken om at etablere et sådant kundskabscenter, skal der ses nærmere på følgende spørgsmål:

- Foreløbig projektbeskrivelse der kan danne grundlag for en politisk-administrativ stillingtagen
- Afklaring af mulighederne for at indplacere kundskabscentret i en eksisterende institution kan evt. ske ved, at man på grundlag af den foreløbige projektbeskrivelse retter henvendelse til relevante institutioner i Norden med en anmodning om en interessetilkendegivelse.
- Interesserede institutioner anmodes om at give deres bud på, hvordan opgaven kan løses og hvad omkostningerne ved etablering og drift af centret skønnes at blive.

7. Omkostninger og finansiering

Da ambitionsniveauet, opgavens omfang og udformningen af en etapevis udviklingsplan endnu ikke kendes, ligger det på nuværende tidspunkt uden for forundersøgelsens muligheder at præsentere rimeligt konsistente udgiftsskøn og at pege på realistiske finansieringsmuligheder.

Det er vanskeligt at tegne et sammenfattende billede af omkostningerne ved udvikling og produktion af statistik, fordi de varierer meget alt efter opgavens karakter. Det gælder i endnu højere grad i forbindelse med en vurdering af, hvad det vil koste at gennemføre en nordisk statistik samordning. Ikke alene er der forskelle mellem de fem landes eksisterende statistik med hensyn til indsamlingsmetoder, registre, nomenklaturer osv. Der er også betydelige variationer i de måder statistik produktionen finansieres på, både nationalt og landene imellem. Nogle opgaver varetages som en del af en løbende aktivitet finansieret over faste årlige bevillinger, mens andre løses på ad hoc basis som rekvirerede opgaver efter betaling. I nogle tilfælde er (en del af) lønudgifterne medtaget i opgørelsen af omkostningerne, mens de i andre er dækket over den udførende institutions grundbevilling.

Ikke desto mindre er det skønnet relevant at omtale nogle få eksempler på omkostningsniveauer ved statistikproduktion og nordisk samordning, så denne problemstilling kan indgå i de videre overvejelser. Eksempelvis var de samlede omkostninger ved den seneste danske kulturvaneundersøgelse fra 2012 på 3,5 mio. kr. Sådanne survey baserede undersøgelser vil normalt ligge i den dyre ende, mens en samordning af de nordiske kulturvaneundersøgelser, dvs. at gøre spørgeskemaerne (og dermed svarene) sammenlignelige, ikke i sig selv er forbundet med væsentligt øgede omkostninger. Datatræk fra registre i eksisterende og løbende vedligeholdte databaser er i sagens natur en relativ billig løsning, når først registrene er etablerede. Her forudsætter en nordisk samordning imidlertid, at der anvendes ensartede nomenklaturer mv., jf. omtalen af ESSnet-Culture projektet i afsnit 3 og annekset. Et fingerpeg med hensyn til omkostningsniveau for den slags løsninger kan være et nyligt afsluttet nordisk statistik projekt med etablering af koblede registerbaserede data om nordisk erhvervsliv, hvis omkostninger lå på ca. 1. mio. DKK. Med hensyn til omkostningsniveauet for et nordisk kundskabscenter, vil det naturligvis helt afhænge af karakter og omfang af aktiviteterne. Det i afsnit 6 omtalte NORDICOM kan med sin vel-etablerede, meget omfattende og sammensatte aktivitetsflade ikke uden videre lægges til grund for et skøn over, hvad omkostningerne ved igangsætning og drift af et nordisk kulturpolitisk kundskabscenter vil være. Med det væsentlige forbehold kan det nævnes, at NORDICOM i 2013 ud over en række andre indtægtskilder havde en bevilling fra Nordisk Ministerråd på 3,6 mio. SEK og nationale (nordiske) bevillinger på 6,9 SEK.

Det bør imidlertid atter understreges, at de ovenfor angivne eksempler på omkostningsniveauer kun er medtaget for at illustrere nogle størrelsesordner og ikke udgør et fyldestgørende grundlag for en vurdering af omkostningerne ved gennemførelse af en mere generel samordning af nordisk kulturstatistik.

Som led i en evt. beslutning om igangsætning af en egentlig afklaringsfase i forlængelse af forundersøgelsen og det planlagte seminar (efteråret 2014) vil det derfor blive en væsentlig opgave at tilvejebringe et foreløbigt skøn over, hvilke omkostninger, der kan blive tale om, og hvorfra finansieringen skal komme.

Der kan peges på to, principielt forskellige fremgangsmåder til håndtering af omkostningssiden i en eventuelt efterfølgende fase:

a) Opgave budgettering.

Med udgangspunkt i en foreløbig, grov prioritering og nærmere beskrivelse af samordningsopgaven for et antal udvalgte statistik områder foretages et skøn over omkostningerne ved at løse hver enkelt delopgave. Dertil kommer omkostningerne til et evt. nordisk kundskabscenter. På dette grundlag udarbejdes en foreløbig plan, hvis ambitionsniveau, dvs. antal opgaver og tidsmæssige udstrækning, kan skaleres afhængigt af finansieringsmulighederne, f.eks. præsenteret i tre modeller: "Small, Medium og Large".

b) Ramme budgettering.

Ud fra en vurdering af, hvad der realistisk kan skaffes af samlet finansiering fastlægges en overordnet omkostningsramme for etablering og drift i en given, flerårig periode. Inden for denne økonomiske ramme må opgaverne så prioriteres.

I praksis vil det formentlig være nødvendigt at kombinere de to fremgangsmåder, bl.a. fordi det næppe er realistisk at søge (ramme-)finansiering uden en rimelig, foreløbig belysning af, hvad man kan få for pengene, dvs. hvilke samordningsopgaver, der vil kunne løses med en given bevilling. Omvendt vil en ramme-finansiering formentlig blive det mest realistiske udgangspunkt ved en evt. beslutning om at iværksætte en nordisk samordning, fordi det initialt er vanskeligt at lave et tilstrækkeligt detaljeret og prioriteret opgavebudget.

Hovedpunkter for et videre arbejde med afklaring af omkostninger og finansieringsmuligheder.

1. Etablering og drift af et nordisk kundskabscenter. Omkostningsniveau afhængigt af opgaver og ambitionsniveau, herunder af hvilken model, der vælges (se ramme i afsnit 6).
2. Med udgangspunkt i et antal udvalgte statistikområder (delprojekter) belyses omkostningerne for de involverede aktører (f.eks. de nordiske landes statistiske centralbureauer) i forbindelse med den etapevise omlægning af statistikproduktionen.
3. Mulige finansieringskilder som f.eks. NMR, regeringsbidrag, fonde, indtægtsdækket projektvirksomhed mv.
4. Det bør endvidere undersøges, om der i forlængelse af ESSnet Culture arbejdet kan opnås en projektbevilling fra EU/Eurostat til en særlig nordisk opfølgning (pilot projekt) af ESSnet arbejdet.

8. Hovedpunkter til videre overvejelse.

Såfremt der i forlængelse af det planlagte seminar i efteråret 2014 skal arbejdes videre med tanken om en samordning af nordisk kulturstatistik, skal der tages fat på en række hovedspørgsmål om dette arbejdes tilrettelæggelse.

A. Arbejdet med et beslutningsgrundlag om selve samordningsopgaven.

1. Fælles afklaring af samordningens overordnede formål i relation til væsentlige aktører / statistik-brugere og sikring af en stærk opbakning fra disse.
2. Specielt i relation til politisk-administrative aktører må der søges tilslutning til, at samordningen tilrettelægges som en løbende udviklingsproces.
3. Foreløbig belysning af, hvilken ”nordisk nytte”, der vil kunne komme ud af en statistiksamordning i form af illustrerende eksempler.
4. Belysning af områder, hvor behovet for en samordning er størst med henblik på udarbejdelse af en foreløbig, etapevis udviklingsplan.
5. En afklaring af mulige sammenhænge mellem en nordisk samordning og ESSnet-Culture arbejdet.
6. Afklaring af sammenhænge til Nordisk Statistisk Årbog og Nordisk Statistik Bank.

B. Et nordisk kulturpolitisk kundskabscenter.

1. Foreløbig projektbeskrivelse der kan danne grundlag for en politisk-administrativ stillingtagen.
2. Afklaring af mulighederne for at indplacere kundskabscentret i en eksisterende institution kan evt. ske ved, at man på grundlag af den foreløbige projektbeskrivelse retter henvendelse til relevante institutioner i Norden med en anmodning om en interessetilkendegivelse.
3. Interesserede institutioner anmodes om at give deres bud på, hvordan opgaven kan løses og hvad omkostningerne ved etablering og drift af centret skønnes at blive.

C. Afklaring af omkostninger og finansieringsmuligheder.

1. Etablering og drift af et nordisk kundskabscenter. Omkostningsniveau afhængigt af opgaver og ambitionsniveau, herunder af hvilken model, der vælges.
2. Med udgangspunkt i et antal udvalgte statistikområder (delprojekter) belyses omkostningerne for de involverede aktører (f.eks. de nordiske landes statistiske centralbureauer) i forbindelse med den etapevise omlægning af statistikproduktionen.
3. Mulige finansieringskilder som f.eks. NMR, regeringsbidrag, fonde, indtægtsdækket projektvirksomhed mv.
4. Det bør endvidere undersøges, om der i forlængelse af ESSnet Culture arbejdet kan opnås en projektbevilling fra EU/Eurostat til en særlig nordisk opfølgning (pilot projekt) af ESSnet arbejdet.

9. Litteratur.

- At utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik, (Myndigheten för kulturanalys, Rapport 2012:2).
- Compendium Cultural Policies and Trends in Europe, Europarådet:
<http://www.culturalpolicies.net/web/countries.php>
- De nordiska ländernas kulturstatistik – en översikt (Undervisnings- och kulturministeriets politikanalys 2011:4 (Finland).
- ESSnet-Culture. European Statistical System Network on Culture, Final Report 2012.
- Framework for Cultural Statistics 2009 UNESCOs Institute for Statistics (UIS). GDP & Beyond. Focus on measuring economic development and well-being (SIGMA 2010:2).
- Green paper, Unlocking the potential of cultural and creative industries (EU Commission 2010).
- Kreative erhverv i Norden (Danmarks Statistik for Nordisk Ministerråd) 2012.
- Kulturanalys 2013 (Myndigheten för kulturanalys 2013)
- Kulturpolitikkforskning i Norden. En kundskabsoversigt. Erik Henningsen og Heidi Stavrum, TF-rapport nr. 334, Telemarksforskning 2014.
- Kultur Sverige 2009. Problemanalys och statistik (Swecult).
- Kulturudredningen 2014 (NOU, Norges offentlige utredninger 2013:4).
- Lilley, Anthony: Counting what counts. What big data can do for the cultural sector. Nesta/Magiclantern 2013.
http://www.nesta.org.uk/sites/default/files/counting_what_counts.pdf
- Mercer, Colin "From Data to Wisdom: building the knowledge base for cultural policy"
http://www.culturalpolicies.net/web/files/243/en/Mercer_Helsinki.pdf.
- Nabolandskultur i Norden, udbredelse, adgang og forbrug. En udredning om øget spredning og tilgængeliggørelse af nordisk kultur. Nordisk Ministerråd 2012.
- NACE Rev. 2. Statistical classification of economic activities in the European Community (Eurostat 2008).
- NORDICOM's Årsrapport 2013
- Nordisk ministerråds strategi for det nordiske kultursamarbejdet 2013-2020.
<http://www.norden.org/da/nordisk-ministerraad/ministerraad/nordisk-ministerraad-for-kultur-mr-k/strategi/nordisk-ministerraads-strategi-for-det-nordiske-kultursamarbejdet-201320132020>
- Nordisk statistik – et forprojekt. Slutrapport: Analyse og indstilling til fremtidig løsning. NMR 2014.
- Sverige behöver en ny kulturvanestatistik. Kulturpolitiska rekommendationer 2013:1 (Myndigheten för kulturanalys).
- UN General Assembly Resolution on "Culture and sustainable development" 68/223, 20. December 2013.
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/223

En kundskabsbase for nordisk kulturpolitik: Anneks om ESSnet-Culture rapport 2012

Kort resumé af:

ESSnet-Culture

European Statistical System Network on Culture
Final report 2012

- i et nordisk perspektiv

ESSnet-CULTURE

European Statistical System Network on Culture

FINAL REPORT

ESSnet Culture

ESSnet-Culture projektets baggrund

- i et nordisk perspektiv

ESSnet-Culture

"The cultural and creative sectors are a significant driver of growth and jobs in Europe, a key source of creativity and innovation, as well as contributing significantly to social cohesion and well-being. However, there are no reliable and comparable statistics at European level that could fully underpin and provide evidence of their actual contribution to European economic and social development.

With the view to remedy this shortage, an **ESSnet-Culture** was set up in September 2009 under the auspices of Eurostat for a 2-year period. This network consists of several organisations that are part of the European Statistical System, working together on methodologies in order to produce results that will be useful to all Member States and ultimately lead to the generation of comparable statistical data.

The network, coordinated by the Luxembourgish Ministry of Culture, has been working on the following four issues:

1. Framework of cultural statistics and definitions;
2. Public financing and private expenditure on culture;
3. Cultural industries and cultural employment;
4. Cultural practices and social aspects.

The final report of the ESSnet-Culture has been published in October 2012 (see: <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/ess-net-report-oct2012.pdf>). Follow up measures will be taken on the basis of this report..."

(See: (http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/eurostat-essnet-culture_en.htm)

- i et nordiske perspektiv

Det følgende meget kortfattede resumé af den 550 sider lange ESSnet-Culture rapport er foretaget i sammenhæng med det opdrag, som Nordisk Ministerråd i foråret 2013 gav NORDICOM (ved Göteborgs Universitet) om at gennemføre en foranalyse om muligheder og forudsætninger for at udbygge en nordiske kundskabsbase baseret på en forbedret samordning af nordisk statistik på kulturområdet.

Det er nu et år siden ESSnet-Culture's slutrapport udkom. På Eurostats webside annonceres det med en henvisning til ESSnet-Culture rapporten, at der fra 2014 og fremad vil blive etableret online adgang til en bred vifte af kulturstatistik.

Omvendt er der tilsyneladende ikke klare tegn på, at dette arbejde er igangsat over en bredere front. I lyset heraf vil det være en central opgave i udredningen at få etableret en realistisk vurdering af,

- om der inden for en overskuelig tidshorisont vil blive taget initiativ til en videre europæisk samordning, og
- hvilken (faglig) holdning der blandt nordiske interessenter er til den ramme og de udviklingslinjer, der er beskrevet i ESSnet-Culture rapporten som udgangspunkt for en samordning af nordisk kulturstatistik.
- om man kan forestille sig, at en særlig nordisk opfølgning af ESS-net rapporten eventuelt kan opnå EU/Eurostat finansiering.

Foranalysen gennemføres for NORDICOM i 2013-2014 af Christian S. Nissen (se: <http://christiannissen.com>) med kontakt til nordiske statistikere på kulturområdet og nordiske kulturforskere.

København december 2013

Christian S. Nissen

ESSnet-Culture (European Statistical System Network on Culture) Final report 2012

ESSnet-culture projektets formål var:
 " ... to develop data generation on the basis of a coordinated statistical system and to examine the possibility of adapting or developing existing methods in order to respond to new needs and to cover new domains if relevant". (ESSnet-Culture rapport side 19).

Definition of "culture":

"Cultural activities are understood as any activity based on cultural values and/or artistic expressions. Cultural activities include market or non-market oriented activities, with or without a commercial meaning and carried out by any kind of organisation (individuals, businesses, groups, institutions, amateurs or professionals)". ESSnet-Culture rapport side 20.

ESSnet-Culture udelukter:

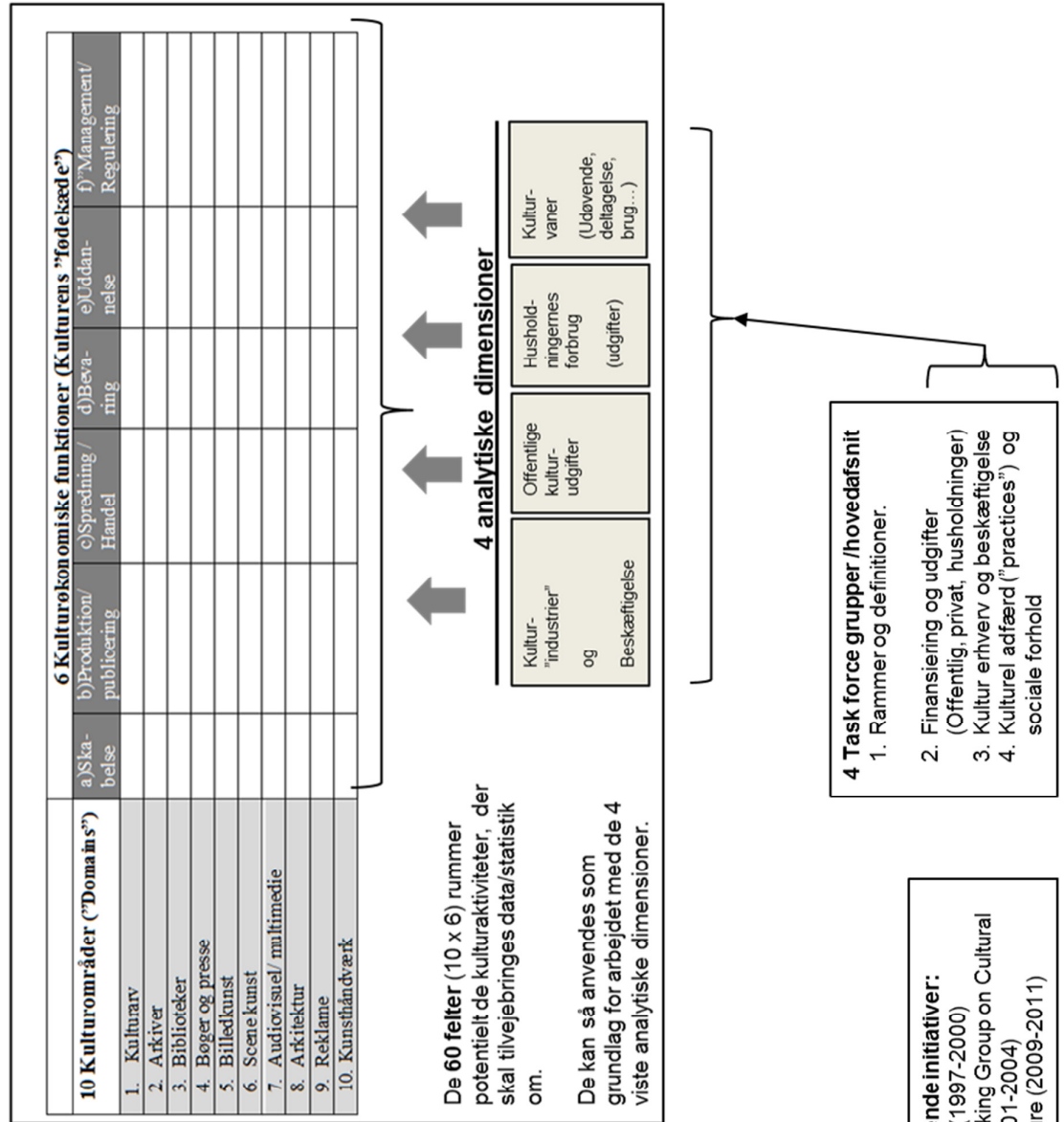
- System software or application software activities
- Information activities (telecommunication)
- Leisure activities (games, entertainment activities, gambling etc. and tourism)
- Natural reserves, zoos or botanical gardens
- Manufacture of ornamental products (ceramics, jewellery etc.)

"Økonomiske indikatorer"

- Virksomheder
- Bæstæftigelse
- Import og eksport
- Informations teknologi
- Kommunikation

Tidligere tilvarende initiativer:

1. LEG-Culture (1997-2000)
2. Eurostat Working Group on Cultural Statistics (2001-2004)
3. ESSnet-Culture (2009-2011)

Offentlige udgifter og husholdningernes forbrug (se ESSnet-culture rapport side 79 - 127)

10 Kulturområder

1. Kulturarv
2. Arkiver
3. Biblioteker
4. Bøger og presse
5. Billedkunst ("visual arts")
6. Scenekunst ("performing arts")
7. Audiovisuel og multimedie
8. Arkitektur
9. Reklame
10. Kunsthåndværk ("arts crafts")

6 kulturekonomiske funktioner

- Skabelse Produktion / Distribution Udvikling / Forsøg Uddannelse "Management" / Regulering

Kulturelle aktiviteter ("profit & non-profit") i institutioner, virksomheder, individuelle borgere og frivillige organisationer

Kulturelle, analytiske dimensioner

	Offentlige kultur-udgifter	Husholdningernes forbrug (udgifter)
--	----------------------------	-------------------------------------

ESSnet (Task Force 2) konkluderer (side 31 og mere detaljeret side 105-108), at tilvejebringelse af sammenlignelige data om offentlige kulturudgifter vanskeliggøres af især følgende problemer:

1. Uneven availability of data in Member States.
2. Unconsolidated data in some countries
3. Differing national practices regarding the breakdown by cultural domains and the inclusion of non-cultural sectors.
4. Difficulties to split data by central/regional/local level.
5. Considerable divergences as concerns the implementation of COFOG classification (Classification of the Functions of Government)
6. Use of transfer funds instead of purchases or sale of services.
7. Lack of definitions as regards the coverage of cultural domains.
8. Discrepancies in methodologies
9. Frequent organizational or accounting changes.

Med hensyn til husholdningernes forbrug er der væsentlige problemer ved de eksisterende surveys, HBS ("Household Budget Surveys") med hensyn til:

- Udvælgelsesmetode
- Sample størrelse
- Tidslinjer
- Frekvens/hyppighed

Det anbefales at indsamle sammenlignelige data om husholdningernes udgifter ved anvendelse af klassifikationen i COICOP-HBS (Classification of Individual Consumption by Purpose / Household Budget Survey (henvisning til Eurostats pocketbog om kulturstatistik: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-10-374/EN/KS-32-10-374-EN.PDF)

Kultur "industrier" og beskæftigelse (se ESSnet-culture rapport side 129 - 228.)

10 Kulturområder

1. Kultur
2. Arbejde
3. Bøger
4. Bøger og presse
5. Bøger og presse
6. Bøger og presse
7. Bøger og presse
8. Bøger og presse
9. Bøger og presse
10. Bøger og presse

6 Kulturøkonomiske funktioner

Markeds
Produktion /
Distribution
Distribution
Distribution
Distribution
Distribution
Distribution
Distribution
Distribution
Distribution

Kulturelle aktiviteter ("profit & non-profit") i institutioner, virksomheder, individuelle borgere og frivillige organisationer

4 kulturelle, analytiske dimensioner

Kultur-
"indu-
strier"
og
beskæf-
tigelse

Også i forhold til EU Green Paper "Unlocking the potential of cultural and creative industries" (2010) anvender ESSnet en snævrere afgrænsning af "kulturelle aktiviteter", hvor det forstås, at aktiviteterne er baserede på ".... cultural values and/or artistic expressions. Cultural activities include market or non-market oriented activities, with or without a commercial meaning and carried out by any type of producers and structure (individuals, organizations, businesses, groups, amateurs or professionals" (side 32).

To statistiske hovedkategorier:

- 1. SBS (Structural Business Statistics) først og fremmest "marked orienteret" (dekker imidlertid kun ca. 2/3 af de ca. 30 NACE kulturaktiviteter).
- 2. LFS (Labour Force Survey) dækker både marked og non-marked områder, men er begrænset til et 2-cifterniveau for NACE og et 3-cifterniveau for ISCO og kan derfor ikke konsekvent afgrænse kultur-aktiviteter.

Kompleksiteten kan illustreres ved, at man for at belyse kulturel beskæftigelse i ISCO må gå uden for de rene kulturaktiviteter i NACE

Beskæftigelse (ISCO: 4-cifre: 32 rene kultur professionsgrupper + 14 blandede)	Kulturel beskæftigelse	Andre sektorer	
		Eks. musiker i et orkester	Eks. en designer på en bilibrik
	Andre beskæftigelser	Eks. en bogholder på en avis	

For at kunne måle kulturen kultur-"industriens" interne økonomi og direkte effekt på samfundsøkonomien præsenterer og beskriver ESSnet 28 nøgle indikatorer (illustrerende eksempler: A) Share of the value added produced by cultural sector compared to overall economy, B) Share of the cultural goods in total export, C) Share of the cultural sector in the total E-commerce turnover). Derudover kommer en række "spillover indikatorer" med indblik i indvirkning på andre økonomiske sektorer (se endelig heraf i rapporten side 365-366).

- NACE: Statistical Classification of economic Activities in the European Community
- ISCO: International Standard Classification of Occupation
- SBS: Structural Business Statistics
- LFS: Labour Force Survey

© christiansen.com

ESSnet foreslår, at detaljeringerne til indberetningerne til NACE og ISCO fortløber henholdsvis 3 og 4 cifre. Med en vis usikkerhed tyder rapporten på, at dette krav allerede opfyldes af Finland, Island, Norge, Sverige (og Danmark???)

Nationale versioner i de nordiske lande (se ESSnet side 212-224)	NACE		ISCO	
	LFS	Business register	LFS	Business register
Finland	5 cifre	5 cifre	4 cifre	-
Island	4 cifre	-	4 cifre	-
Norge	?	?	?	?
Sverige	5 cifre	-	4 cifre	-
Danmark	6 cifre	6 cifre	6 cifre	6 cifre

Kulturvaner (cultural practices and social aspects of culture) (se ESSnet-culture rapport side 227-276.)

10 Kulturvaner				6 kulturekonomiske funktioner				4 kulturelle, analytiske dimensioner			
1. Kultur 2. Aktiv 3. Mødesteder 4. Røper og møder 5. Mødesteder (værdier) 6. Sociale rum (forberedelse af) 7. Anvendelse og muligheder 8. Aktiviteter 9. Mødesteder 10. Kunstskoler (arts crafts)				SkaberProblemer i kulturvanerRegulering/finansieringSkaberUdsender				Kulturvaner(Udøvelse, deltagelse, brug...)			
ESSnet har baseret sit arbejde på tidligere europæiske surveys og allerede eksisterende (mere eller mindre harmoniserede) spørgeskemaer, bl.a.:				Kulturelle aktiviteter ("profil & non-profit") i institutioner, virksomheder, individuelle borgere og frivillige organisationer							
Europeans' Participation in Cultural Activities (2001, dækkende de 15 "gamle" medlemsland) New Europeans' and Culture (2003, dækkende de "nye" medlemsland) Eurobarometer European Cultural Values (2007) Survey on Income and Living Conditions (SILC) (2008) Adult Education survey (AES) (2007) Harmonized European Time-use Survey (HETUS) (undfået bl.a. Norge, Sverige og Finland)											
Supplerende er der af ESSnet arbejdet med en række hidtil utilstrækkeligt dækkede områder:											
"Cultural venues, monuments and manifestations, including direct broadcasts and records; and amateur practices, including use of the Internet" (p. 233)											
ESSnet rapporten betyder også de væsentlige udfordringer (for kulturvaner studier), der følger af en række kulturelle og sociale udviklingsændringer i samfundet ("Changing cultural landscape" (se pp. 233-239) og et længere essay (af de Haan & van den Broek: "Newsdays cultural participation. An update of what to look for and where to look for it", se side 397-410)											
Det fører bl.a. til følgende tre differentieringer:											
1. Receptive vs. active cultural participation 2. Direct vs. digital participation 3. High arts vs. popular arts.											
og til tre dimensioner af kulturel adfærd:											
Amateur practices Attending/receiving Social participating/volunteering											
Kortfattet omfatter en sammenligning (fra 2006) mellem Eurobarometer og nationale surveys til betydning af effekten af de forskellige teknologiske årgange (se side 242-255). Det gælder også f.eks. ESS (European Social Survey), ICT (European ICT surveys) og Eurostat's TUS (Time Use Surveys).											
Forcellene i de nationale surveys (herunder Danmark, Finland og Sverige mht. 1) betyde enmer, 2) survey karakteristika og 3) samples beskrives side 250-255 og summeres op side 255.											

ESSnet frembærer forslag til en fælles europæisk survey med 26 spørgsmål (se side 263-271)			
De 10 kulturvaner ("domains") (bortset fra "religion") er dækket			
Forslaget rummer "methodological guidelines", (side 257-260):			
Definition of population Reference period Method of data collection Sampling design Sample size Measurement errors.			
- og et første udkast til en liste (for hvert af kulturvaner) med indikatorer for kulturel deltagelse, der kan være relevante ved kulturvaner analyser og policy arbejde. (se side 260-262).			

Culture and civil society.
I et kort afsnit (side 271-272) og et essay (af Schneiders et al. "Measuring social and cultural participation in European surveys" side 419-431) omkredses spørgsmålet om kulturvaners samfundsmæssige betydning ("social impact of cultural practices"), specielt i relation til civilsamfundet.
"... the social impact of cultural practices is still a terra incognita because hardly any empirical research has been done to compare the social impact of cultural participation to that of other voluntary social activities. The empirical evidence for the alleged contribution of culture to inclusive growth is missing until now" (p. 272)

Nordiske deltagere i ESSnet-Culture arbejdet (ifølge rapportens oversigt)

Ms. Mirja LIKKANEN
Statistics Finland - Unit for Culture, leisure
studies, time use
Email: Hmirja.liikkanen@stat.fi

Ms. Sari KARTTUNEN
Finnish Foundation for Cultural Policy
Research-CUPORE
Email: Hsari.karttunen@cupore.fi

M. Lars BAGER-SJÖGREN *
Agency for Growth Policy Evaluations and
Analyses
Email: Hlars.bager-sjogren@tillvaxtanalys.se

Ms. Anne KOLMODIN
Agency for Growth Policy Evaluations and
Analyses
Email: Hanne.kolmodin@tillvaxtanalys.se

M. Erik PEURELL
Swedish Agency for Cultural Policy
Analysis
Email: Herik.peurell@kulturanalys.se

Ms. Cajsa ANUFRIJEFF RÖHR
Swedish Arts Council - Department of
communication and development
Email: Hcajsa.rohr@kulturradet.se

Ms. Elin JAKOBSSON
Swedish Arts Council - Department of
communication and development
Email: Helin.jakobsson@kulturradet.se

Ms. Randi SVENDSEN
Danish Agency for Libraries and Media
Email: Hrsv@bibliotekogmedier.dk

M. Berit TAUL *
Statistics Denmark
Email: Hbpd@dst.dk